

6. OSTATNÍ SLOVOSLEDNÉ ZMĚNY

6.1. Změna pozice vokativních forem

Ve sledovaných evangelních textech jsme se setkali se změnou pozice substantiva, které bylo užito ve vokativu. Nemůžeme s jistotou tvrdit, jaká byla motivace těchto změn, tyto slovosledné transformace však byly pravděpodobně výsledkem individuálního rozhodnutí opisovatele. Ve zkoumaných textech se objevují jen sporadicky a nelze mluvit o nějaké intenci. Je zajímavé, že všude, kde byla ve srovnání s řeckou předlohou a staršími slovanskými přepisy provedena slovosledná změna tohoto typu, porušovala se kontaktní pozice verbálního predikátu a předmětu (ať už přímého, nebo nepřímého):

Lk 15:12

Mar., Dobřejš., Kjust., Dobrom., Ban. и рече юнѣи ею ѿтцю. ѿтче даждь ми достоиннѣж часть имѣннѣ. и раздѣли има имѣннѣ. (za NTG πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας)

Vrač. и рече меньши снѣ ѿтцю. даждь ми ѿче достоиннѣж часть имѣннѣ. и раздѣли има имѣннѣ.

Tyto změny byly spíše ojedinělé, vyskytují se vždy jen v textu jednoho evangelia, což bychom mohli považovat za důkaz tvrzení, že v těchto případech jde spíše o individuální transformace textu opisovačem, než o odraz nějaké tendence.

Lk 15:21

Mar., Dobřejš., Kjust., Dobrom., Vrač. рече же емоу снѣ ѿтче. сѣгрѣшихъ на небо и прѣдъ товож. юже нѣсмъ достоиннѣ нарешти сѧ снѣ твои. (za NTG πάτερ, ἤμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου)

Ван. рече же кмѡ снѣ. съгрѣшихъ оце на нѣво и прѣдъ товож. юже нѣсжмъ
достойнъ нареци сѧ снѣ твои.

V dalším uvedeném verši pozorujeme, že si substantiva **отць** a **господь** ve vokativu v Miroslovově evangeliu vyměnili svá místa (v Banickém je užito jenom substantiva **отць**). I tady není motivace provedené změny jasná, ale při porovnání sémantiky obou substantiv a jejich kompatibility s nepřímým předmětem **невоу и зєми** se zdá být logičtější slovosled původní, tj. ten odpovídající slovosledu v Mariánském a Dobřejšově evangeliu, který se shoduje i s řeckým originálem:

Mt 11:25

Mar., Dobřejš. **исповѣдаѡ ти сѧ отцьє гѣ** невоу и зєми. (za NTG ἐξομολογοῦμαι σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς)

Mir. **исповѣдаю се тебѣ гѣ оце** неву и земли.

Ван. **исповѣдаѡ сѧ тебѣ ѡце** нѣси и зємли.

6.2. Větosled

Ve sledovaných památkách jsme nepozorovali jen slovosledné změny komponentů jednotlivých vět, ale také změnu pozice celých vět v rámci jednoho verše nebo pozice jednoduchých vět v rámci souvětí. Tyto změny nebyly početné. Motivace provedených změn taktéž není jednoznačná. Domníváme se, že jde v těchto případech o vliv odlišné řecké předlohy.

Změnu provedenou v následujícím verši bychom mohli vysvětlit tím, že sémantika jednoduchých vět, které si vyměnily svá místa (**рыдаахъ же вси** a **и плакаахъ сѧ єѡ**), je blízká a změna jejich pozice nepřináší ani zásadnější změnu smyslu celého verše. Provedená slovosledná změna způsobila i to, že sloveso **плакаахъ** v Dobromirově evangeliu již nemá předmět; ten se připojil ke slovesu **рыдаахъ**:

Lk 8:52

Mar., Dobřejš., Kjust., Mir., Vrač., Ван. **рыдаахъ же вси. и плакаахъ сѧ єѡ.** онъ же рече не плачите сѧ єѡ. нѣстъ оумръла нъ съпитъ. (za NTG ἔκλαιον δε πάντες καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν)

Dobrom. **плакаахъ же сѧ вси. и рыдаахъ єѡ.** онъ же рече не плачѣте сѧ. нѣстъ оумръла нъ съпитъ.

NTG εὐάν εἴπωμεν. ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν. διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ

Název evangelia	Počet slovosledných změn způsobených ostatními faktory
Mar.	2
Dobřejš.	1
Mir.	2
Grig.	0
Kjust.	1
Dobrom.	3
Vrač.	3
Ban.	2
Celkový počet	15